Collectief lunarium. Deel 3

editie N. de Pauw

bron

Collectief lunarium. Deel 3. In: Instituut voor Nederlandse Lexicologie (samenstelling en redactie), *Cd-rom Middelnederlands*. Sdu Uitgevers/Standaard Uitgeverij, Den Haag/Antwerpen 1998.

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/_col004coll05_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren i.s.m. INL SCHATKAMER VAN DE NEDERLANDSE TAAL

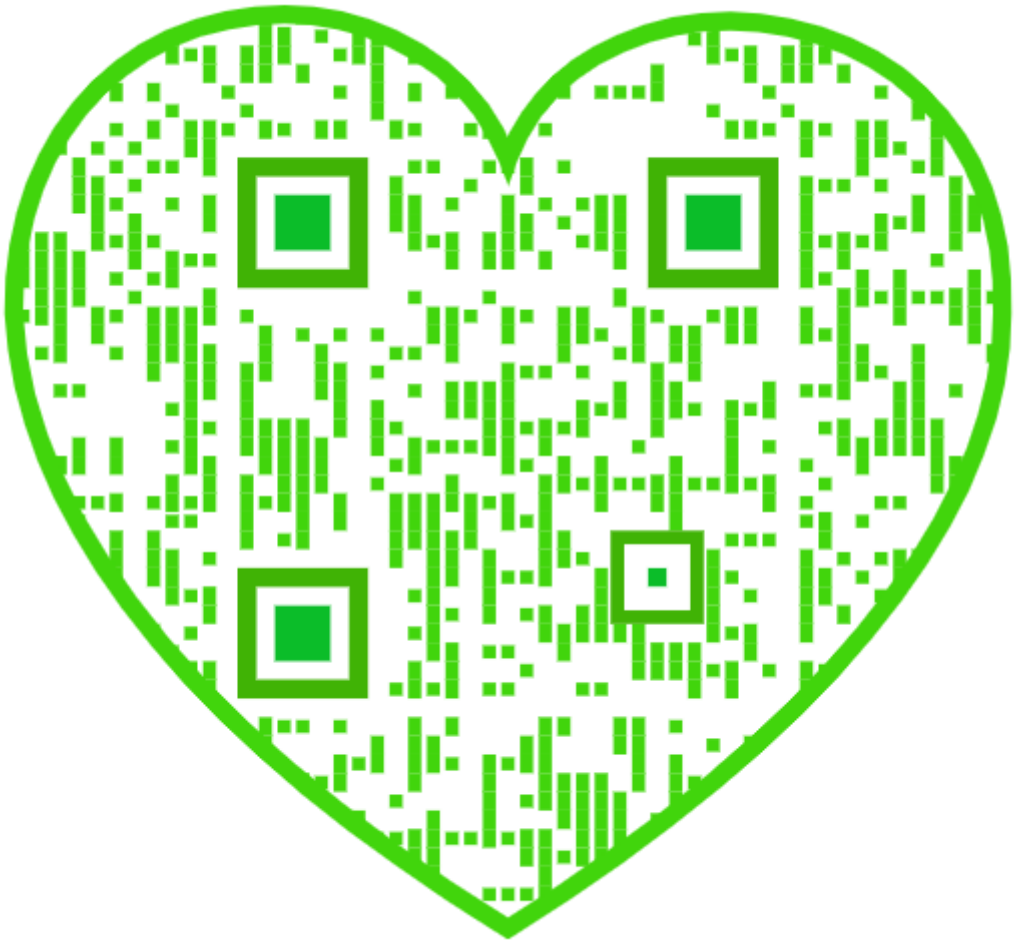

Prieme.

Alse de mane es van eenen daghe,
Dan es die tijt harde ghelaghe
Ende doet goet alle dijnc bestaen.
Die in siecheden wert bevaen,
Hets lanc eer hi mach ghenesen,
Want hi moet quellende wesen.
So wat so men in drome siet,
Daer ne comt of gheen verdriet.
Al verwinnendi dine viande,
Daerof ne comti nemeer scande.

Dat kint, dat danne wert gheboren,
Dat sal edel sijn van voren,
Behendich, vroet ende letter wijs,
Ende langhe leven ende hebben prijs;
In watre saelt ghevreest wesen;
Nemaer maecht daerof ghenesen,
So maecht leven menich jaer;
Dat seit die lettere, ende het es waer.
Die maghet, die danne wert gheboren,
Sal suverheit hebben vercoren;
Goedertiere ende letter wijs,
Ende van scoenheden hebben prijs;
So sal vroet sijn van sinne,
Menich mensche sal se minnen,
Langhe sal soe bederde wesen
In die oude ende niet ghenesen;
Een teekin sal soe hebben dan
In die wintbraeuwen of deran,
Of so saelt hebben in den mont;
Dat maect ons die lettere cont.
Alse die mane es IJ daghe out,
Dan eist nuttellc menichfout
Copen, vercoepen, wech bestaen,
Eeren, sayen, in scepe ghaen.
Die steelt, ic secht u overluut,
Het sal sciere comen huut.
Die siec wert sal sciere ghenesen.
Datti droemt sal goet wesen,
Ne hebt gheene sorghe van desen
Weder het goet so quaet sal wesen.
Tkint, eist wijf ofte man,
Dat gheboren werdet dan,
Sal sijn salich ende lettel sueven,
Nemaere en sal niet langhe leven.

Alse de mane hevet IIJ daghe,
So segghic u sonder saghe,
Dan eist quaet eenich dijnc bestaen,
Ensi dat si weder wassen saen:
Dan eist quaet ene maken,
Ic sal u segghen dor wat saken;
Dan wasset gheerne quaet cruut.
Die dan stelt, et comt saen huut.
Droeme ne moghen niet dieden.
Siecheit, die dan comt den lieden,
Laetter cume eenich ontghaen ende ghenesen.
Tknapelkin sal heet, moedich wesen
Ende ander lieder goet begheeren
Ende valscheliken hem gheneeren,
Onlanghe leven, ende quaden ende
Saelt nemen ghelijc eenen rende.
Tmeiskin wert een pijnlijc wijf;
Menich man sal begheeren haer lijf;
Haer quaetheit wert menichfout
Ende selden weert so hout,
Alse die mane hevet IIIJ daghe,
Dan sijn alle dinghen ghelaghe,
Waterloep delven ende maken molen,
Ende kinder te settene in scolen.
Die dan vliet ute sinen lande,
Men salne vinden altehande.
Die siec werdet stervet saen,
Of hi sal cume der doot ontghaen.
Ende drome dieden dan.
Tkint sal wesen een pijnlijc man,
Hoerier ende wel ghehacht int lant
Ende met heerscepe wel becant;
Leeftet over XV jaer,
Et wert rike, dat es waer;

Dicken saelt in vreesen sijn.
Datselve sal sijn ant meyskin.
Alse de mane hevet der daghe vive,
Dan werdent gheerne keytive
Die eenegherande dijnc bestaen.
So wie so ontvliet sal sterven saen,
Of boodscap sal van hem ghaen,
Daer hi yewer es ghevaen.
Die steelt, men sal saen weten waert es,
Dies, sijt seker ende ghewes.
Die siec es sal varinghe sterven
Ende cume sine sonden verwerven.
Drome sijn danne onwaert,
Want dat hi savons beghaert
Daerof droemti gheerne snachts;
Nochtan sie dattu di wachs
Dattu niet ne does sonder raet,
Bedi di mocht er of commen quaet.
Tkint, dat danne ter weerelt comt,
Dats onnuttelic ende verdoomt;
Na V jaren saelt sterven saen
Ende cume so langhe der doot ontghaen.
Tmeiskin sal sterven doorperlike,
Want so sal wesen sekerlike
Toeverigghe ende in alle quaetheit verbout
Ende haere selven wesen onhout.
Alse die mane es van VI daghen,
Dan eist arde nuttelic jhaghen
Beede met voglen ende met winden.
Dat men dan steelt sal men vinden.
Die siec es sal sochte quellen
Ende langhe up sijn bedde welen.
Drome sijn seker dan,
Maer ne sech se wijf no man.

Tkint wert groot, coene ende vroet,
Behendich, levende ende goet,
Maecht leven over XIX jaer;
Het sal gheteekent sijn, dats waer,
In sine rechter hant sal sijn
Gheteekent, seghet tlattijn.
Die maghet sal wesen goet
Ende suver in haren moet,
Bequamelike in alre doghet
Ende lief met manne in der jhoghet.
Alse die mane hevet VIJ daghe,
Dan eist bloetlaten gehelaghe;
Danne eist oec goet bestaen
Ersaterie, sonder waen.
Die dan vliet in vremde landen,
Men salne vinden tehanden.
Die steelt, hi wert er mede ghevaen.
So wie met evle wert bestaen,
Doeti dat die bouc ghebiet,
Van den evele en steerft hi niet.
Drome sijn danne waer;
Daernaer over menich jaer
Bi aventuere sal hi ghescien,
Ende dies ne machtu niet ontvlien.
Tkint sal danne wesen wijs
Ende goet van live, ende hebben prijs,
Werdichede ende wel gheleert,
Langhe leven ende sijn gheheert;
In meneghe stede saelt sijn ghelovet,
Gheteekent saelt sijn an sijn vorhovet;
Die maghet sal sijn groot van tale
Ende den manne becommen wale;
In die borst of boven den oghen
Sal so een teekin daerane toghen.

Alse de mane es VIIJ daghen out,
Dan eist nuttelic menichfout
Bien buken ende sacken coren.
Dat men dan steelt blijft verloren.
Die siec es mach dan niet ontghaen.
Ende datti droemet, zonder waen,
Dat sal cortelijnghe ghescien,
Also als duut heves ghesien.
Tkint sal ombekent bliven
Ende groot van sinen live,
Groet bejhaghere van goede;
Siecheit sal het langhe broeden;
In siere jhoghet het sal wesen
Ghevreeset in watre, ende cume ghenesen;
I teekin saelt hebben bi tide
Staende in sine rechter side.
In die rechterside sal tjoncwijf
Haer teekin draghen, I scamel lijf
Sal so leeden menich jaer;
Maer ic segghu over waer
Datter een lac sal wesen an:
Hare ne sal niet genoughen I man.
Alse die mane hevet IX daghe,
So segghic u al sonder saghe
Dat goet doet alle dijnc bestaen
Ofte te makene, sonder waen.
So wie so loept in vremden lande,
Men salne vinden altehanden.
Die siec wert sal ghenesen.
Ende droeme sullen waer wesen
Ende binnen IX daghen ghescien.
Tkint, dat gheboren wert in dien,
Sal gracieus wesen ende vroet,
Scone sijn ende goet;

Eer et wert VIIJ jaer out,
Saelt sijn in vreesen menichfout;
Een teekin in de rechter hant
Saelt hebben, daerbi eist becant;
Mag het leven XIIJ jaer,
Het sal rijke sijn, te waer.
Die maghet wert bequame
Nutelic met goeder namen;
So sal gheteekent sijn
Ghelijc als was tcnapelijn.
Alse de mane hevet daghe X,
Danne eist nuttelic ende siene
Niewe husijnghen te bestane
Ende kindre in scolen tontfaene.
Die siec es moet sciere ghenesen,
Of hi moet varijnghe doot wesen.
Drome ne moghen danne niet dieden.
Kinder die werden dan roukelose lieden,
Pijnlijc in hare joncheit,
Ende dorlopen die werelt breit.
Die maghet wert goedertiere,
Also ghewast sal so sciere
Volle werkinghe, des sijt ghewes,
Hoe hout so soe es.
Alse die mane hevet XI daghe leden,
Dan doet Goot bidden alrande beden,
Biebuke breken, bome poten
Ende wijngaerde snoucken sine scoten.
Die siec werden bliven te live,
Sijn si manne ofte wive.
Binnen IIIJ daghen ghesciet die droem;
Wacht, ende neempter omme goem.
Tkint wert bevende van moede,
Lustich ende bejhagre van goede;

Soot ouder wert, soot beter es.
Die maghet sal sijn, des sijt ghewes,
Gheteekent int vorhovet
Of in die borst, des ghelovet;
So sal sijn suver ende vroet
Ende den ende nemen goet.
Alse de mane heeft XIJ daghe,
Dan eist nuttelic ende ghelaghe
Sayen, huwelijc doen, weghe bestaen.
Die met evele werd bevaen,
Hi sal quellen ende ghenesen.
Drome sullen waer wesen,
Alle sullen se ten besten comen
Binnen VIIJ daghen, weerd si vernomen.
Tkint wert gheerne deghenlijc,
Godevruchtich ende vriendelijc;
In de rechter hant of in de knien
Sal men een teekin derane sien.
Greeselijc sal die maghet sijn,
In die borst draecht so teekijn;
Groete scoenheit sal haer God gheven,
Maer onlanghe sal soe leven.
Wacht u van der XIIJ mane,
So es vreeselic, na minen wane;
Hets quaet jheghen vriende striden.
So wie so vliet in den tiden,
Hi sal sciere werden vonden.
Wie dat siec wert in den stonden,
Hi sal varijnghe ghenesen
Of langhe quellende wesen.
Drome ghescien bin IX daghen.
Tkint sal I eeten moet draghen,
Coene, rovere, copere van goede
Hovaerdich levende, van vreemden moede,

Niemen ghenoughen dan hem selven;
Wel jonc sal menne delven:
Gheteekent es hi bi den oeghen.
Die maghet sal een teekin toeghen
Binnen den dien of in den als;
Soe sal sijn oevaerdich, malschs,
Ende haer lijf menich man gheven,
Maer onlanghe sal soe leven.
Alse die mane hevet der daghe XIIIJ,
Danne es die tijt harde siene
Goet te copene, ende kinder
Up te settene, meerer ende minder.
Die siec weert, steerft hi niet saen,
So sal hi cortelijnghe upstaen.
So wat dat men in drome siet,
Binnen VIJ daghen et ghesciet.
Tkint weert coepman, ende men sal sien
Een teekin staen an sine dien;
Hovaerdicheit ende coenheit sal hi toeghen,
Met niemen lief dan met hem selven;
In siere joghet sal menne delven.
Bi den necken sal dat meyskin,
Seghet die bouc, gheteekent sijn;
Licht ende hoevaerdich sal soe sijn dan,
Ende begheeren meneghen man.
Wert die mane out XV daghe,
So es alle dijnc onghelaghe,
Sonder te dieften al eenlike.
Die uten lande ghaen sekerlike,
Men sal segghen dat hi es doot.
Die siele die ne hevet gheene noot.
Drome sijn danne waer
Ende commen over menich jaer,
Gheerne eist rouwe ende toren.

Tkint, dat danne weert gheboren,
Wert arm ende lievelijc ghedaen,
Ende gaste saelt wel ontfaen;
Ghestade sal het sijn van sinne,
Gheteekent in aensichte binnen;
Soet ouder wert, soet beter es.
Die maghet, des sijt ghewes,
Sal teekin draghen in die rechter side;
Behendich wert soe ende blide,
Ende ghemoet over al
Also langhe alsoe leven sal.
Dat men belovet in de XVI mane,
Dats onseker, bi minen wane.
Ic wane, die siecke niet ongaet
Die in derden daghe niet upstaet.
Die droem ne deert niet,
Binnen VIJ daghen hi gheerne ghesciet.
Tkint, dat dan comt in den daghen,
Sal teken up die scoudre draghen,
Gheerne herberghen ende goet weert,
In watre so saelt sijn verveert.
Tmeyskin weert een pinende kint,
Ende van meneghen man ghemint,
Scamel, alst wel betaemt den wive,
Ende suver van den live.
So weltijt so die mane hevet
XVIJ daghe, noyt man ne levet
Ne sach den tijt wesen so goet
Tote alle saken hebben spoet.
Die siec es mach ghenesen.
Drome sullen waer wesen,
Ten besten saelt commen bin XIJ daghen,
Du sout sien menegherande laghen.
Tkint sal gheerne in vreesen wesen,

Behendich, ende wel connen lesen,
Coene, salich ende ghetrouwe.
Groet sal sijn die joncfrouwe,
Zuver van live, rike van goede
Ende ghestalike in haren moede.
Alse die mane hevet XVIIJ daghe,
Es oec die tijt ghelaghe
Huwelic ende ander dijnc bestaen.
Die siec wert mach ontghaen.
Binnen X daghe werden drome waer,
Binnen XX of bin XXX daernaer
Ende danne werden si gheerne goet.
Tkint weert qualike ghemoet,
Verwaent, moyleec, clappende loes;
Gheteekent sal et sijn altoes
Ane kinne, ende so sal tjoncwijf:
Behaghel sal sijn haer lijf,
Suver ende vaste ouden
Ende hebben te meer alsoe sal ouden.
Die XIX mane mach wel goet wesen,
Want die siec es mach ghenesen.
Drome sijn waer bin IX daghen.
Tkint sal een teeken draghen
Bi der wintbrawe of deran;
Het sal sijn een ghetrouwe man,
Goedertiere, behendich, gherne striden,
Ende betren an sijn oude tiden.
Die maghet sal hem gheliken,
Maer al te gheerne sal so striken.
Es die mane oud XX daghe,
So es al beghinsel onghelaghe.
Die siecke sal quellen ende ghenesen.
Die drome sullen waer wesen;
Ne draechter omme gheen ghepens,

Ghi ne gheeft er omme gheen tsens.
Tkint wert een ackerman
Ende behendich deran,
Ende et wert een behendich dief.
Die maghet wert met niemen lief,
Want so sal de manne slachten
Ende hare negheene quaetheit wachten.
Die XXI mane es niet goet.
Si ne ghevet negheenen spoet
No te ghene andre ghewerke
Dat men beghinnen mach so sterke
Sonder alleene vecht bestaen.
Ghevestu, du ne sult ghenen danc ontfaen;
Die steelt, et comt uut haestelike.
Die siecke gheneset cortelike,
Of hi stervet in corten stonden.
Drome werden al loghene vonden,
Si ne ghescien bin IX daghen.
Tkint dat sal een teekin draghen
Pinende, arm, ongheleert ende goet.
Die maecht, suver, ghemint ende vroet,
Hare sal wel ghenoeghen I man;
Gheteekent sal soe wesen dan
In den hals, of up hare lier
Dat vint men bescreven hier.
Alse die mane up den XXIJ dach ghaet,
Danne eist weghe besoeken quaet.
Die siec wert sal ghenesen.
Drome sullen waer wesen.
Tkint sal pinen ende ersatre sijn.
Arem wert dat maghedijn,
Welken tijt so die mane
Hevet XXIIJ daghe,
Men sal dan gherne striden.

Die siec wert in dien tide
Quellet langhe, dat es waer.
An drome ne leghet niet I haer,
Want si ne hebben gheene crachte,
Tkint sal winnen groot gheslachte;
Ende oec die maghet, God gheeft hare te goede,
Soe wert hoeghedraghende van moede.
Die XXIIIJ mane es nutte ende goet,
Enten beghinne goeden spoet.
Die siec es mach niet ghenesen,
Datti dromet sal waer wesen,
Ende algader salichede.
Tkint sal hebben quade zede,
Gheerne doen sonde ende lopen wide
Ende altoes sijn in stride.
Die maghet sal gherne leven sachte,
Ende hebben idel ghedachte.
Alse die mane heeft XX daghe ende vive,
Ne mach die siecke metten live
In gheere wijs ontghaen.
Drome sijn met vreese bevaen,
Ende sullen cortelike ghescien.
Meneghe vreese sal tkint ontvlien,
Die up den tijt wert gheboren;
Ghierecheit salt hebben vercoren
Ende daermede leden sijn lijf;
Hem sal slachten dat joncwijf.
Alse XXVI daghe hevet die mane,
Dan stervet die siecke, na minen wane.
Drome sijn danne waer.
Als tkint ghecrighet sine jaer,
Eist gheerne met goeden name
Ende in wandelijnghen bequame.
Salech weert dat maghedijn:

Dus eist bescreven int lattijn.
De mane van XXVIJ daghen
Ne doet gheene drome claghen,
Want si keeren ten besten waert;
Al bestu in drome vervaert,
Men sal di niet quaet wesen.
Die siec wert sal saen ghenesen.
Tkint wert vroet ende vrient hout,
Oec mag het wel werden out.
Die maghet wert erachtich ende wijs;
Haer staet te hebbene meneghen prijs.
Die XXVIIJ mane mach wel goet wesen,
Want die siec es sal ghenesen.
Ende drome ne deren niet;
Gherne diedet dat men siet.
Tkint, eist man of wijf,
Sal roekeloos wesen al sijn lijf.
Die XXIX mane comt daernaer.
Dan sijn altoes drome zwaer,
Ende du ne darf se dan niet helen.
Die siecke en sal niet langhe quelen.
Die gheboren werdet dan,
Es hi wijf ofte man,
Hi sal sijn lief ende waert,
In wat lande dat hi vaert.
Nu hoert van der XXX mane;
Hets oec die leste, na minen wane.
Drome sijn dan waer vonden,
Ende ghescien in corten stonden.
Die siec wert sal cranc wesen
Ende weder van der doot ghenesen.
Tkint, dat dan wert gheboren,
Sal een bode sijn vercoren
Ende goet gharsoen wesen te voet.

Die maecht wert te werke goet
Ende leden I bedervelijc leven.
Nemmeer ne vindijts bescreven.
Alse die mensche al hevet ghelevet
Ende dicken in sonden ghesuevet,
So dijnct mi dat men prisen sal
Gode Onsen Heere boven al,
Want hi maect alghader goet
So wat dat die mensche doet.
Daeromme biddic in desen brief
Ten eersten Gode om mijn lief,
Ende om mi selven daerna,
Dat hi ons beeden niet versla
In die joghet met onsen sonden,
Want wi hem niet ontghaen ne connen;
Maer, alst hem tijt dijnct, moeti ons gheven
Ons beeden te samen I goed leven!